

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ervditione Religiosorum

Humbertus <de Romanis>

Ingolstadii, 1591

VD16 H 5888

2. De ordinatione animi quo ad locum orationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50980](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50980)

uiscens, &c. Seneca: Vt animum possis contine- *Epist. 70.*
 re, primum corporis tui fugam siste; deinde cō- *circa prim.*
 tinuata remedia profunt plurimum. Interrum-
 penda non est quies, & vitæ prioris obliuio. Si-
 ne dediscere oculos, sine aures assuescere sanio-
 ribus verbis; quocunque processeris, in ipso
 transitu, quæ renouent cupiditates tuas, tibi oc-
 current. Ad quietudinem monet Apostolus:
Rogamus vos fratres vt operam detis, vt quieti *1. Theff. 4.*
fitis. Item: Scitis quemadmodum oportet imi- *2. Theff. 3.*
 tari nos, quoniam non inquieti fuimus inter
 vos. Maximè oportet nouitios esse quietos, &
 non citò egredi de monasterio. Seneca: Subdu- *Epist. 7. in*
 cendus est populo tener animus, & parum te- *med.*
 nax recti. Lucæ vlt. Sedete in ciuitate, donec in-
duamini virtute ex alto. Legitur de patre Moy- *Exod. 2.*
 si, quòd vidit eum elegantem & abscondit. Sa-
 piens: Nascendi hanc legem natura fecit, vt ma-
 iora animalia visceribus parentum diutius con-
 tinerentur. Sic multum valet ad hoc quod clau-
 stralis proficiat, si in claustro diu moretur ante-
 quam exeat.

*De ordinatione animi quantum ad locum
 orationis.*

CAPVT II.

ORdinandus est animus respectu locorum
 monasterij. Ordinandus, quantum ad lo-
 cum orationis, correctionis, refectionis, dormi-
 tionis, & locutionis. Ad primam ordinationem
 pertinet, vt is qui in religione est, ad locum ora-
 tionis magnum amorem habeat: & ei magnam
 reue-

*Isa. 2.**2. Par. 20.**Exod. 25.**Pre. 18.**Gen. 28.*

reuerentiam exhibeat. Amare debet illum locum tanquam domum patris cœlestis: vbi ab ipso beneficia recipimus. Locus est eruditionis, locus propitiationis, locus refugij, & locus diuini solatij. Ignorans enim ibi eruditur, nō solum exteriori eruditione per doctores Ecclesiæ: sed etiam diuina inspiratione. Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas. Cū deest humanum consilium, recurrendum est ad diuinum in loco orationis. Cū ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, vt oculos ad te dirigamus. Peccator ibi veniā suscipit. Quod designatum est in propitiatorio, quod voluit Dominus fieri in tabernaculo. In Psal. Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui. Ad illum locum refugere debent, qui ab hoste inuisibili fortiter impugnantur: sicut tempore guerrę homines refugiunt ad munitiones. Turris fortissima nomē Domini: ad ipsam currit iustus, & saluabitur. Altior enim & potentior hoste efficitur. Terribilis est locus iste, ait Iacob, de loco vbi domus Dei erat ædificanda. Terribilis, inquam, dæmonibus. Locus solatij est ei qui expectat consolationem Israël: qua consolatione indignus est, qui sectatur cōsolationem Esau, id est, consolationem mundi. In templo recepit Simeon consolationem. Luca 2. Ad ordinationem istam pertinet, vt claustralis ad locum orationis libenter veniat, inuitus recedat, horis statutis illuc venire nō differat: ante completionem officij sine necessitate non exeat. Ad locum orationis Spiritus sanctus adducit claustralis.

fratrem: spiritus autem malignus ante tempus
 cum educit. Symeon venit in spiritu in tem- *Luc. 2.*
 plum. Legitur secundo libro dialogorum Gre- *Lib. 2. ca. 4.*
 gorij, quod quidam monachus erat in quodam
 monasterio à Benedicto constructo, qui ad ora-
 tionem stare non poterat: sed mox vt se fratres
 ad orationis studium inclinassent, egrediebatur
 foras. Cumq; Benedictus venisset in illud mo-
 nasterium, & constituta hora, expleta psalmo-
 dia, sese fratres in orationem dedissent, aspexit
 vir sanctus quod eundem qui in oratione ma-
 nere non poterat, quidam niger puerulus per
 vestimenti fimbriam foras trahebat: cuius spe-
 ciem diabolus assumpserat. Ad amandum lo-
 cum orationis monemur exemplo Saluatoris:
 qui magnum amorem ad illum locum se habe-
 re ostendit, in eo quod quando veniebat in Hie-
 rusalem, primo ibat ad templum. Ingressus vr- *Matth. 21.*
 bem primo templum adiit, *Glossa ord.*
 religionis. Chrysostomus. Proprium erat boni *ibid.*
 filij, vt veniens primo curreret ad domum pa-
 tris. Recedētibus parentibus, ipse in templo re-
 mansit: & matri quasi conquerenti de hoc, ait:
 Quid est quod me quærebatis? Nesciebatis quia
 in his quæ patris mei sunt, oportet me esse?

*Quod magna reuerentia est exhibenda lo-
 co orationis.*

LOco orationis magna reuerentia est exhi-
 benda. Non legimus Christum in ista vita
 tantâ iram per zelum ostendisse, quantâ osten- *Ioan. 2.*
 dit cū vidit quod templo debita reuerentia non *Matth. 21.*
 exhibebatur. Tunc impletum est illud Psal. Ze-
 lus

*Exod. 25.**Apoc. 21.**Gen. 28.**Iosue 5.*

lus domus tuæ comedit me. Multis de causis exhibenda est reuerentia loco orationis. Primò, quia à Deo inhabitatur: Faciant mihi sanctuarium: & habitabo in medio eorum: In Psal. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus, Deus in medio eius, supple, manet. Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis. Postquam Iacob perpendit Dominum esse in loco vbi dormierat, expauit, & ait: Quàm terribilis est locus iste. Non solum terribilis est locus iste hostibus inuisibilibus: sed etiam hominibus ingredientibus. Maestas enim Dei inhabitantis, timorem reuerentiæ debet eis incurere. Secundò, quia ab angelis frequentatur. Vnde Iacob vidit angelos ascendentes & descendentes in loco vbi domus Dei erat ædificanda. Specialiter dicunt angelos adesse, cum missa celebratur. Gregorius. Quis fidelium dubium habere possit, in illa immolationis hora ad sacerdotis vocem cælos aperiri, atque in illo Iesu Christi mysterio Angelorum choros adesse summis ima sociari, terrena cœlestibus iungi. reuerentia exhibenda fuit loco vbi angelus apparuit Iosue: quanto magis exhibenda est loco orationis, qui ab angelis frequentatur? Salua calceamentum de pedibus tuis: locus enim in quo stas, sanctus est. Tertio, propter sanctos, ad quorum honorem dedicatus est. Quarto, propter sacra, quæ ibi continentur, vt sunt sanctorum reliquiæ. Quintò, propter opera excellentia, quæ ibi aguntur. Sextò, propter beneficia quæ ibi recipiuntur. Septimò, propter sanctitatem quam in dedicatione suscepit.

*Quodd quinque pertinent ad reuerentiam loco
orationis exhibendam.*

AD reuerentiam loco orationis exhibendam quinque pertinent. Primum est, vt qui astare debet in cōspectu Dei, cordis puritatem prouideat. Secundum est, vt quantum potest, Dei offensam caueat. Tertium est, vt à terrenis cogitationibus & affectionibus cor expediat. Quartum, vt terrena opera non ibi agantur. Quintum, vt disciplina omnimoda cantando & psalendo seruetur. Necessaria est puritas viro religioso: vt sanctus ante sanctum astet, & immaculatus ante immaculatum. Timédum est id quod per se, & maximè displicet Deo, scilicet peccatum, ante conspectum Dei habere. Mundi sunt oculi tui, vt non videas malum, & ad iniquitatem respicere non poteris. Elegit nos Deus, vt essemus sancti & immaculati ante conspectum ipsius. De contrario conqueritur Dominus. Populus qui ad iracundiam prouocat me, est ante faciem meam semper. Ad cordis puritatē multum valet, si seruus Dei in speculo Scripturæ sacræ faciem animæ suæ frequenter inspiciat: & ad lauacrum confessionis recurrat. Fuit lauacrorium ante tabernaculum specula habens: in quibus ingressuri tabernaculum maculas suas videntes eas lauabant. Gregorius. Specula sunt Dei præcepta, in quibus animæ sanctæ semper inspiciunt, & si quæ in eis sunt scditates, deprehendunt. Oculi eius sicut columbæ super riuulos aquarum, quæ lacte sunt lotæ. Lacte lota est anima, candorem lacteū habens. Hieronymus.

Abac. 1.

Eph. 1.

Isai. 65.

Hom. 7. in

Euan. circa

medium.

Cant. 6.

N

Impos-

Impossibile est quenquam Deo placere: quod quid ei placeat, ignorat. Fieri potest, ut voto obsequendi offendat: si quomodo obsequi debeat, ante non didicit. Frequentanda est confessio, ut puritas cordis habeatur. Bernardus in epistolis. Audi, cui places: ama, unde places. Ama confessionem, si affectas decorem. Confessioni imputatur decor. In Psal. Confessio & pulchritudo in conspectu eius. Modum confitendi ostendit Bernardus dicens: Omne quod remordet conscientiam, confitere humiliter, pure & fideliter. Ad humilitatem pertinet, ut culpam tuam, & in his quæ commisisti, & in his quæ commisisti, humiliter recognoscas: & miserum statum, ad quem adduxit te peccatum, agnoscas & ut intelligas, quantum Dei gratia sit necessaria, tibi ut eam quæras. Adduxit te peccatum ad nihilum. In Psal. Ad nihilum redactus sum & nesciui. Ad nihilum autem, quantum ad valorem & virtutem. Quam vilis facta es misiterans vias tuas. Humilitas vas cordis inclinatur, ut Dei gratiam recipiat. In Psalm. Contritum & humiliatum Deus non despiciet. Pura debet esse confessio sine falsitatis admissione, sine peccati defensione, sine sui excusatione aut commendatione, sine alterius maligna accusatione, sine corrupta intentione. Ad fidelitatem pertinet, quod qui confitetur, fideliter negotia Dei agat: peccata sua manifestans ad Dei gloriam, & sui confusionem. Est enim confessio adducens gratiam. In Psal. Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei. Ad

*Serm. 16. in
Cant. post
medium.*

Hier. 2.

fidelitatem etiam pertinet, vt de effectu & vtili-
 tate Sacramenti veram fidem habeat. Cordis
 puritatem requirunt, & oratio, & Dei laudatio.
 Multum valet cordis puritas ad hoc, vt oratio
 exaudiat. Iniquitatem si aspexi in corde meo,
 non exaudiet Dominus. *Glossa.* Puritas oratio-
 nis exauditur. Oratio pura cœlum intrat, & im-
 petrat. Vnde super illud Psal. Intret oratio mea
 in conspectu tuo, dicit glos. Virtus magna puræ
 orationis hîc notatur, quæ quasi quædam per-
 sona ad Deum intrat, & mandatum peragit:
 quò caro peruenire nequit. Aliter est de oratio-
 ne nõ pura. Non intrabit in ea aliquid coinqui-
 natum. Laudatio etiã diuina puritatem requi-
 rit: Nõ est speciosa laus in ore peccatoris. In Psal.
 Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras
 iustitias meas? Laudatio si fit decora, Deo est io-
 cunda. Psal. Deo nostro iocunda sit laudatio. Dei
 laudatio, est angelica operatio. Vnde angelicam
 puritatem requirit. Bernardus loquens de cœ-
 lesti ciuitate: Eius operatio, est assidua Dei lau-
 datio. In Psal. Beati qui habitât in domo tua Do-
 mine: in secula seculorũ laudabunt te. Operatio
 ista Deũ honorificat, secundũ illud: Sacrificium
 laudis honorificabit me: si tamen ipsa nõ sit in-
 honorata. In honoratur, quæ ab ore polluto e-
 greditur. Ostende mihi faciem tuam: sonet vox
 tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis: & fa-
 cies tua decora. si decora est facies, vox est dul-
 cis. Multum cauêda est offensa Dei in loco ora-
 tionis. Valde enim peruersum est, ibi prouocare
 Dei iram, vbi recipimus eius gratiã: Valde cul-
 pabilis est, qui regi gloriæ in loco gloriæ contu-

Glossa ord.
ibid.

Apoc. 21.

Eccl. 16.

Cant. 2.

*3. Reg. 6.**Exod. 3.**Cap. 6. in
prim.**In 3. reg.
cap. 8.*

meliam nō timet inferre. Locus gloriæ est locus
orationis, secūdum illud Psal. Dñe dilexi deco-
rem domus tuæ: & locū habitationis glorię tuę.
Locus gloriæ dicitur: quia talis debet esse, ut
Dei gloriā cedat. Decet regē glorię, habitatio-
nem gloriosam habere. Nihil erat in templo
quod auro non tegeretur. Item locus gloriæ di-
citur, quia beneficia Dei ibi recipiuntur: per quę
apparet Deus gloriosus. Item opera ibi agēda
debemus, quę Deum glorificent: ut est oratio,
adoratio, peccatorum nostrorum confessio,
Dei laudatio. Consueuerunt pauperes multum
secundum suam facultatem honorare personam
sublimes, cū ad eos declinant. Multum Deum
maiestas est à nobis glorificanda: quę ad vilitatem
nostram domum dignatur eligere, in qua
nobiscum cohabitare vult? Vnde hoc vili vermiculo
quod Deus cū eo habitare vult? Cor expectan-
dum est à terrenis cogitationibus & affectibus
nibus. Solue calciamentum de pedibus tuis: quia
ter-
cus enim in quo stas, terra sancta est. Bernardus
in meditat. Cū ad orandum siue psallendum
in Ecclesiam intraueris, fluctuantium cogita-
tionum tumultum exterius relinque: curam
omnium exteriorum penitus obliuiscere: ut
liberè Deo possis vacare. Fieri non potest, ut cum
Deo loquatur, qui cum toto mundo, etiam cum
suis, fabulatur. Intende ergo illi, qui intendit
tibi. Audi illum loquentem tibi, ut ipse exaudiat
at te loquentem sibi. Cauendum est ne in loco
orationis opera terrena agantur. Augustinus in
regula. Nemo in oratorio aliquid agat, nisi
quod factum est, vnde nomen accepit. Legimus
quod

quod non sinebat Saluator, vt quisque transferret vas per templum. Ad disciplinam in cantando & psallendo seruandam, pertinent ea quæ Bernardus tangit super Cant. his verbis: Immolantes hostiam laudis, & reddentes vota nostra de die in diem, curemus omni vigilantia iungere sensum vsui, affectum sensui, exultationem affectui, grauitatem exultationi, humilitatem grauitati, libertatem humilitati. Sensus iungendus est vsui, id est, psalmorum intelligentia cum attentione prolationis vocis. Vnde super illud Psal. Psallite sapienter, dicit glossa: Nemo sapienter facit, quod non intelligit. Bernardus. Cibus in ore, psalmus in corde sapit. Non negligat anima illum terere dentibus intelligentiæ, vt si fortè integrum glutiat, frustretur palatum sapore. Dulciora super mel & fauum. Item iungendus est affectus sensui. In libro de vita solitaria. Nunquam intelliges Dauid, donec experientia ipsos psalmorum indueris affectus. Dauid intelligit in illo Psalmo: Domine ne in furore tuo arguas me, &c. qui affectum timoris induerit, vt ad intuitum illius furoris, quem in die illa Dominus exercebit, contremiscat. Hieronymus. Quoties illum diem cogito, toto corpore contremisco. Dauid intelligit in illo Psal. Deus iudicium tuum regi da: qui districtiōnem extremi iudicij timet: & ad Saluatorem amorem magnum habet. Duplici enim affectu Dauid poterat incitari ad illud petendum: scilicet timore damnationis, & amore salutis. Item exultatio iungenda est affectui. Hieronymus. Melior est quinque psalmorum cantatio cum cordis puritate,

*Serm 13.
paulo à
fine.*

*Glossa ord.
ex Aug.*

*Serm. 7 su-
per Cant.
circa me-
dium.*

tate, ac serenitate, ac spirituali hilaritate: quæ totius psalterij modulatio cum anxietate cordis atque tristitia. Item, quia leuitas solet commitari exultationem: iungenda est grauitas exultationi. Dauid, In populo graui laudabo te. Et quia homines graues solent contemnere homines leues; vel de grauitate sua vanam gloriam quærere: idè iungenda est humilitas grauitati. Item quia humilitatem quandoque sequitur pusillanimitas, iungenda est etiam humilitati libertas: quæ est, cum cor dilatatum est abundantia gratiæ, vt merè & voluntariè faciat quod pro Deo facit. Vbi spiritus Domini ibi libertas. Sapiens: Libertas est potestas viuendi vt velis. Psalmodia debito modo facta, multum est fructuosa: cum ad aduentum Spiritus sancti sit preparatiua. Gregorius. Vox psalmodiæ cum per intentionem cordis agitur, per hanc omnipotenti Deo iter paratur ad cor: vt intentæ mentis vel prophetiæ mysteria, vel gratia compunctionis infundatur. Cum quidam reges vellent, quod Helizeus prophetaret, ait: Quarite mihi psalterium. Et cum psalleret, excitatus est spiritus eius & prophetauit.

1. Cor. 3.

4. Reg. 3.

Quod dissolutio in choro sit multum cauenda.

ET notandum quod cum viro religioso vbi que cauenda sit dissolutio: specialiter tamen est ei cauenda in choro, vbi ante Deum statur, & diuinæ laudi intenditur. Vnde inter duodecim abusiones claustrum, quæ à B. Bernardo assignantur, dissolutio in choro ponitur. Abusiones illæ sunt istæ: Prælatus negligens, discipulus

pulus inobediens, iuuenis otiosus, senex obstinatus, monachus curialis, Religiosus caufidicus, habitus pretiosus, cibus exquisitus, rumor in claustro, lis in capitulo, dissolutio in choro, irreuerentia iuxta altare. Dissolutio in choro multum cauenda est, quia in illa offenditur Deus, cuius laudi intenditur, quæ ex hoc perturbatur. Offenduntur fratres, quorum deuotio impeditur. Offenduntur angeli psallentibus adiuncti: qui psalmodiam auscultant. In Psalm. Præuenerunt principes coniuncti psallentibus. Quæ habitas in hortis, amici auscultant te, fac me audire vocem tuam. Bernardus super Cant. Psallentibus dignanter angeli admisceri solent: propterea attendite angelos, fratres, cum statis ad orandum & psallendum: & stete cum reuerentia & disciplina. Nimirum missi in ministerium propter nos, vt hæreditatem capiamus salutis. Deuotionem nostram insuper ferunt: referunt gratiam. Vsurpemus officium, quorum fortimur consortium, laudem cum cœli cantoribus in commune dicentes: utpote ciues sanctorum & domestici Dei. Hoc enim bonum est: tum propter nos, ad releuandos vitæ præsentis labores; qui utique tolerabiliores nobis sunt existentibus in laude Dei: tum quia nil ita propriè quendam in terris repræsentat habitationis cœlestis statum, sicut alacritas laudantium Deum. Idem: O si quis haberet cordis oculos apertos, videret qua cura quoque tripudio intersunt cantantibus: adsunt orantibus, insunt meditantibus, supersunt quiescentibus, ordinatibus & procurantibus præsumt.

Psalm. 67.

Cant. 8.

Serm. 7. super

per Cant.

circa me-

dium.

In medi-

tat. cap. 6.

paulo post

princip.

*Lib. 3. de
clauſtro a-
nima, cap.
32.*

*In 3. regu-
la, cap. 10.*

Eccl. 35.

*In lib. de
clauſtro a-
nima, c. 22.*

Agnoscunt nimirum supernæ potestates concu-
nes suos; & pro his qui hæreditatem capiunt sa-
lutis, solliciti congaudent: confortant, instru-
unt, & protegent. Ad dissolutionem in choro
hæc pertinent: oculorum euagatio, risus ex de-
fectu fratris prouocatus, incitatio aliorum a
risum per aspectum, vel aliter facta locutio in-
ordinata, præsumptio cantandi aliud quàm
scriptum sit, vel aliter quàm cæteri cantant: ni-
mia vocis exaltatio: modulatio vocis studiosa &
curiosa. Reprehensibilis etiam est in cantu di-
minutio vocis fraudulenta. Oculorum euaga-
tio, mentis euagationem indicat. Hugo de san-
cto Victore: Sunt quidam qui mente vagi, plan-
parietum prospicientes perlustrant, aliud can-
tant, & aliud cogitant. In choro sunt corpore,
in foro mente. Risus prouocatus ex defectu fra-
tris, signum est internæ malitiæ: sicut dolor pro-
uocatus ex profectu fratris. Qui à risu vult ca-
uere, ab aspectu fratrum oculos corporales de-
bet cohibere: & oculos cordis in Deum dirige-
re. Et quia in choro loquimur cum Deo, & Deo
allocationem expectamus, cessandum est ibi ab
humano colloquio. Nihil leuitatis est ibi præ-
sumendum. Augustinus in regula: Quod non
ita scriptum est, vt cantatur: non cantetur. Ca-
uenda est nimia vocis exaltatio. Melius est can-
tare aptè quàm altè. Apud Deum altè cantat hu-
militas, cum cantus eius de cælo audiatur. Ora-
tio humiliantis se nubes penetrabit. Hugo de S.
Victore: Timeo ne sicut delectantur altitudines
vocis, delectentur etiam elatione mentis. Idem
Differt musica Diaboli, à musica Christi. Illa
vocat

voce sublimiori incipit, hæc autem ab humilio-
 ri. Ille ait: Ponam sedem meam ad Aquilonem,
 & ero similis Altissimo. Christus ait: Discite à
 me, quia mitis sum, & humilis corde. Non de-
 cet etiã viros religiosos studiosa & curiosa vo-
 cis modulatio, nec eis expedit, quia animi de-
 uotionem impedit. Bernardus: Sæpè vocem
 meam fregi, vt dulcius canerem; magis delecta-
 bar in vocis modulatione, quàm cordis com-
 punctione. Deus verò, cui nō absconditur quid-
 quid illicitum perpetratur, non quærit lenita-
 tem vocis, sed cordis puritatem. Præponenda
 est dulcedo cordis, dulcedini vocis. Dulcis est
 vox illa, ad quam Altissimus aurem suam incli-
 nare dignatur. Viro religioso contemnenda est
 delectatio, quæ est secundum auditum, sicut &
 delectationes quæ sunt secundum alios sensus.
 Illa delectatione frui, consistendo ibi, non vide-
 tur perfectæ sobrietati conuenire. Gregorius. *Li. 10. con-*
 Cùm blanda vox quæritur, sobria vita deserit. *fess. cap. 34.*
 Augustinus: Cùm accidit, vt me amplius *in fine.*
 cantus, quàm res quæ cantatur moueat, poenali-
 ter me peccasse profiteor. Modulationi vocis in-
 tendentes, vt frequenter potius volunt placere
 hominibus, quàm Deo. Hugo de S. Victore: *Lib. 3. de*
 Sunt alij voce dissoluti, qui vocis modulatione *claustro a-*
 gloriantur, nec tantùm gaudent de dono gra- *nime, c. 22.*
 tiæ, sed alios spernunt tumentes elatione. *Tom. 2.*
 Quanta leuitas vocis, tanta forsitan & mentis. Can-
 tant forsitan, vt placeant populo magis quàm
 Deo. Qui sic cantant, non cantant in choro cum
 Maria sorore Moyfi, sed in palatio cum Hero-
 diade, vt placeant discumbentibus vel Herodi.

*In medi-
 tat. cap. 8.*

*Li. 10. con-
 fess. cap. 34.
 in fine.*

*Lib. 3. de
 claustro a-
 nime, c. 22.
 Tom. 2.*

Tales vendentes & ementes sunt in templo, vendunt cantandi gratiam, humanam ementes gloriam: digni à templo à Salvatore expelli. Studiosa vocis modulatio ad Dei gloriam potest pertinere: sicut & alia quæ ad decorem rerum sacrarum studiose fiunt. Infirmis etiam & imperfectis valere potest ad releuationem laboris præsentis vitæ. Perfectis etiam valere potest ad eleuationem eorum in contemplationem futuræ iocunditatis; tam vt frequenter nociua est ipsis cantantibus, & maioris boni impeditiua. Cauenda est fraudulenta vocis diminutio, qualis est in iis qui per se cantantes sonorius cæteris cantant: cantantes verò cum aliis sibi parant, à communi labore se subtrahentes, onus psalmodiæ & cantus super alios relinquentes. Quod accidere solet hominibus, qui magis volunt placere hominibus, quàm Deo. Nolunt enim in cantu communi laborare, cum in hoc non appareant hominibus. Modum psallendi ostendit Bernardus his verbis: Moneo vos dilectissimi, purè semper ac strenuè diuinis interesse laudibus. Strenuè quidem, vt sicut reuerenter, ita alacriter Domino assistatis, non pigri, non oscitantes, non somnolenti, non parcentes vocibus, non præscindentes verba dimidia, non integra transilientes, non fractis & remissis vocibus, muliebri quidem balbutiente voce consonantes: sed virili, vt dignum est, sonitu & affectu voces Spiritus sancti depromentes. Purè verò, vt nihil aliud quàm quod psallitis cogitetis. Nec solas dico cogitationes vanas & otiosas vitandas, sed vitandæ sunt etiam & illæ, illa hora &

*Serm. 47.
super Cant.
circa finē.*

& illo loco, quas officiales fratres pro communi necessitate quasi necessariò frequenter admittere compelluntur. Sed nec illa quidem profecto tunc recipere consuluerim, quæ forte paulò antè in claustro sedentes in codicibus legeratis, qualia, me & nunc viua voce differente, ex hoc auditorio Spiritus sancti recentia reportatis. Salubria enim sunt, sed minimè illa inter psallendum salubriter reuoluuntur. Spiritus enim sanctus illa hora gratum non recipit, quidquid aliud quàm debes, neglecto eo quod debes, obtuleris.

Quòd reuerentia multa iuxta altare sit adhibenda, & irreuerentia multum cauenda.

Sicut multum cauenda est dissolutio in choro: sic multum cauenda irreuerentia iuxta altare. Ad exhibendam reuerentiam ibi, primo mouet præparatio quã sacerdos & ministri accessuri ad altare faciunt, in ablutione manuum & oris, & ornatũ sacrarum vestium, & cõfessione. Inurbanum. n. est non lotis manibus, id est, operibus, ad mensam regis gloriæ accedere. Necessaria est accedẽtibus ad altare manuum puritas, cum secundũ puritatem manuum Deus retribuat, id est, secundũ puritatẽ actionum. Aug. Meli⁹ est, penitus spirituala omitti, quã impurè tractari. Puritas etiã oris necessaria est, cum in hoc membro magis indecens sit immunditia: & hoc membrũ sit magis diuino officio deputatũ. Candor etiã innocentia cum ornatu cæterarũ virtutũ in ministris ad altare accedentib⁹ debet splendere. Defectus verò si quis adest, humilitate cõfessionis

nis

nis debet suppleri. Bernardus. Apud Dominum fratres ius habere non possumus, quia in multis offendimus omnes: sed nec fallere eum. Ipse enim nouit abscondita cordis, quanto magis opera manifesta? Nec resistere viribus, quoniam omnipotens est. Quid ergo restat, nisi ad remedia humilitatis tota mente confugere: & quicquid in aliis minus habemus, de ea supplerere? Periculosum est ad altare absque præparatione accedere, vt figuratum est Leuit. 16. Vbi Dominus dixit Moyfi: Loquere ad Aaron fratrem tuum, ne omni tempore ingrediatur sanctuariū, quod est intra velum coram propitiatorio, quo tegitur arca, vt non moriatur (quia in nube apparebo super oraculum) nisi hæc ante fecerit, &c. Tunica linea vestiatur, fœminalibus lineis verenda celabit. Accingetur zona linea, cydarim lineam imponet capiti. Tunica linea pertinet ad candorem innocentiae, quæ est ei necessaria, vt scilicet sit absque nigredine malitiæ. Fœminalia linea pertinent ad continentiam, zona linea ad sobrietatem, vt sit sine ventris ingluuie. Cydaris linea ad intentionis puritatem. Reuerentiam etiam requirit sanctitas vasorum, quæ tractari debent. Mundamini qui fertis vasa Domini. Omnis homo, qui accesserit ad ea, quæ consecrata sunt, in quo est immunditia: peribit coram Domino. Item reuerentiam requirit sacrosanctum corpus Dominicum. Interfectus est Oza tangens arcam. Caussam huius dicunt Hebræi fuisse, quod in nocte præcedenti cum propria vxore dormierat. Si temeritatem illam si punitur Dominus, quanta pœna digni sunt, qui

Isa. 52.

Leuit. 22.

2. Reg. 6.

fine reuerentia ad Dominicum corpus accedunt, cuius figura fuit arca? Sacerdotes qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos. Item reuerentiam requirit ministerium angelorum, qui ministris Ecclesiæ in altaris ministerio associantur. Cum contraria iuxta se posita magis fiant manifesta, magis indecens est impuritas ministrorum Ecclesiæ, puritati angelorum præsentium comparata. Maximè cauenda est irreuerentia his qui corpus dominicum sunt accepturi. Legitur enim in libro Paschasij, quod quicumque indignè communicant, nisi bonitas Christi, cuius iudicio omnia pendent, gladium suspenderet, & temporalem mortem, vt pœniteant, remoueret: ab angelis ad hoc positus perimerentur. Irreuerentia ista non solum in futuro: sed etiam in præsentem punitur. Vnde post illud: Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit: subditur: Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. *Glos. Infirmi febribus & aliis infirmitatibus; imbecilles, longa inualetudine; dormiunt, id est, moriuntur morte corporali. Irreuerentia ista comparatur peccato crucifigentium Christum. Quicumque manducauerit panem, & biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. Ambrosius.*

Exod. 19.

1. Cor. 11.

*Glossa interlineari
ibid.*

Ibid.

Mortis Christi pœnas dabit, id est, ac si
Christum occiderit, punietur.

De